

О.А. Соловйова, Дніпропетровський національний університет

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

За оцінками фахівців Standards and Poor, банківський сектор України у 2008 році має високий ступінь ризику і йому присвоєно 10 категорію, до якої належать найбільш слабкі та уразливі банківські сектори в світі (разом з Болівією і Венесуелою). Темпи зростання банківського кредитування в Україні були високими протягом останніх 5 років: 60 % на рік. Зростанню кредитування сприяло істотне збільшення грошової маси (М3) на рівні 44 % на рік, а також зовнішній борг. За останні два роки загальний зовнішній борг зріс на 45 % на рік і досяг 100 млрд. дол. У даний час зовнішній борг України перевищує середній показник країн з аналогічною кредитно-рейтинговою категорією: при 60 % ВВП співвідношення зовнішнього боргу до ВВП в Україні перевищує середній показник на 40 % для країн з аналогічним рейтингом.

Згідно з даними Національного банку України (далі – НБУ) за результатами восьми місяців доходи банків зросли на 68 % у порівнянні з аналогічним періодом минулого року – до 67,9 млрд. грн. (питома вага відсоткових доходів складає 76,9 %, комісійних – 16,3 %).

За цей період власний капітал банків збільшився на 32,6 % (до 92,2 млрд. грн.). У структурі власного капіталу банків питома вага сплаченого зареєстрованого уставного капіталу складає 65,2 %. Зобов'язання банків за вісім місяців зросли на 22,4 % (до 648,3 млрд. грн.).

Уразливість України пояснюється необхідністю погашення великого короткострокового боргу, високим дефіцитом рахунку поточних операцій, швидким зростанням споживчого кредитування і великими зобов'язаннями банків в іноземній валюті. Такі ризики розкрилися в підвищенні премій по кредитному дефолтному свопу з 250 до 600 базисних пунктів із середини 2007 року. Це більше, ніж в інших країнах. Крім того, надходження портфельного капіталу в Україну зменшилося до 350 млн. дол. у першій половині 2008 р.

Достатньо високий рівень зовнішніх зобов'язань банків в Україні в аспекті світової фінансової кризи спричинив скорочення інвестицій в Україну та обсягів валюти на фондовому ринку. Крім цього, існує декілька причин різкої девальвації гривні, яка поглиблює фінансову кризу в Україні в умовах недостатнього рівня ліквідності банківської системи. Такими причинами є: значне перевищення обсягів імпорту над експортом, кризові явища в металургійній галузі, зростання попиту на валюту у зв'язку з оплатою постачання природного газу з Росії. Різка девальвація підриває довіру до національної валюти та погрожує новою хвилею інфляції.

Першим кроком припинення розкручування фінансової кризи в Україні були заходи НБУ щодо стримування курсу долара США, незважаючи на вищевказані чинники девальвації гривні. Впровадження цих заходів

можливе за рахунок попереднього поповнення золотовалютних резервів країни. Керівник групи радників НБУ Литвицький надав гарантії щодо офіційного курсу гривні до долара США біля 5,1. Для досягнення цієї мети НБУ обіцяє використовувати валютні інтервенції на міжбанківському ринку.

Крім того, НБУ має намір щодо фінансової підтримки банків, які мають суттєві зовнішні зобов'язання. Прикладом такої підтримки є фінансування банків “Надра” та “Промінвестбанк” на 1,5 та 2 млрд. грн. відповідно.

Для поступового виходу України з фінансової кризи необхідно:

- розробити систему раннього сповіщення, яка сигналізуватиме про збільшення або зменшення ймовірності виникнення кризи;
- ретельно контролювати зовнішній борг приватних секторів (банківського і корпоративного), терміни погашення за яким настають щомісяця протягом наступних 12 місяців, і порівнювати розмір такого боргу з можливостями його погашення;
- укласти протокол про наміри з урядовими структурами (НБУ, Кабінетом Міністрів, Міністерством фінансів, Міністерством економіки тощо) для чіткого визначення зон відповідальності і заходів щодо врегулювання кризи;
- розглянути можливість внесення змін в існуючу систему гарантування банківських вкладів для підвищення довіри та з метою уникнення масового зняття депозитів;
- внести зміни до фіскальної, монетарної і валютної політик для підвищення упевненості в тому, що наявні проблеми перебувають у процесі розв'язання (дефіцит рахунку поточних операцій, короткостроковий борг і недоліки банківського сектора).

Соловйова, О.А. Сучасний стан розвитку банківської системи в Україні [Текст] / О.А. Соловйова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. тез доповідей XI Всеукраїнської науково-практичної конференції (30-31 жовтня 2008 р.): у 2-х т. – Суми: УАБС НБУ, 2008. – Т. 1. – С.101-103.